

Nærings- og fiskeridepartementet

Deres referanse:
19/168-1

Vår referanse:
200600119-27

Dato:
13. mars 2019

FORSLAG TIL GJENNOMFØRING AV DIREKTIV (EU) 2017/828 I NORSK RETT OG ENDRINGER I ALLMENNAKSJELOVEN OG AKSJELOVEN § 8-10 – ALMINNELIG HØRING

Vi viser til departementets høringsbrev av 31. januar, vedlagt høringsnotat av samme dato.

ØKOKRIM støtter generelt forslag som bidrar til større åpenhet i næringslivet, herunder om eierforhold og transaksjoner med nærstående. Etter vår oppfatning vil imidlertid forslaget til endring av aksjelovene § 3-8 kunne bidra i motsatt retning, og vi finner derfor grunn til å gjenta våre synspunkter fra høringen til NOU 2016: 22 "Aksjelovgivning for økt verdiskapning", hvor også § 3-8 var tema.

Vi er i utgangspunktet positive til forenklinger som medfører at regelverket ikke blir mer omfattende og komplisert enn nødvendig. Dette er ikke bare et spørsmål om å spare næringslivet for kostnader. Klare og enkle regler har også andre positive sider, blant annet relatert til brukernes evne til å forstå reglene og myndighetens mulighet til å følge dem opp.

Imidlertid vil forenklinger også kunne ha negative konsekvenser og det er etter vår oppfatning viktig å ta hensyn også til disse. Eksempler på slike konsekvenser kan være økt behov for ressurskrevende avklaring i rettsapparatet og økonomisk kriminalitet som følge av for lite treffende og forebyggende adferdsregulering.

Fra vår høringsuttalelse til NOU 2016: 22 "Aksjelovgivning for økt verdiskapning" gjengis følgende, som fortsatt er ØKOKRIM syn:

"Utredningens kapittel 12 – Avtaler mellom selskapet og aksjonærer eller medlemmer av selskapets styre mv.

Når næringsdrivende gis mulighet til å drive sin virksomhet gjennom et selskap med begrenset ansvar, er det viktig med kompenserende regler som på en effektiv måte kan forhindre ulovlige utdelinger og unndragelser av verdier fra selskapet. Relativt

strengt formkrav vil ofte være et egnet virkemiddel, og blant de helt sentrale reglene som i dag bidrar til dette, er aksjeloven (og allmennaksjeloven) § 3-8.

Utvalget forslår at § 3-8 endres i så betydelig grad at den etter vårt syn langt på vei vil miste sin betydning som adekvat virkemiddel i denne sammenheng.

Utvalget foreslår at dagens krav om redegjørelse og verdisamsvarserklæring fra styret, revisorbekreftelse og godkjenning av generalforsamlingen som gyldighetsvilkår, erstattes av en relativt overfladisk melding til selskapets aksjeeiere. Videre foreslås det blant annet en betydelig heving av terskelverdi fra kr 50.000 til kr 500.000.

Etter ØKOKRIMs oppfatning kan utvalgets drøftelse synes noe ensidig i favør av et ønske om sparte kostnader for de som i dag må følge reglene i § 3-8, mens de negative sidene av den foreslåtte endringen ikke vies samme oppmerksomhet. Nærstående transaksjoner utgjør et betydelig risikoområde, både i forhold til selskapsrettslige, skatterettslige og regnskapsmessige problemstillinger. Det er vår klare oppfatning at det er nødvendig med omfattende "kjøreregler" for å bidra til å motvirke den risiko som allerede ligger i å drive næringsvirksomhet for andres risiko. Økonomiske transaksjoner mellom selskapet og dets nærstående utgjør etter vår erfaring en betydelig tilleggsrisiko. Når det i praksis er samme beslutningstaker "på begge sider av bordet", foreligger ikke de motstridende interesser som normalt sikrer korrekte og jevnbyrdige avtalevilkår og hindrer at én part fratras verdier på en utilsiktet måte. En slik risiko krever betydelige mekanismer for å holdes på et forsvarlig nivå.

ØKOKRIM vil fraråde gå bort fra dagens § 3-8 - ordning. En melding til aksjeeierne, med innhold som foreslått, vil ikke kunne bidra til sikring av selskapets formuesmasse slik § 3-8 gjør i dag. Dagens regler fokuserer i betydelig grad på at transaksjoner skal verdsettes til virkelig verdi. Vi er overbevist om at dagens regler i stor grad bidrar til å forebygge at midler tas ut av selskaper på urettmessig måte, for eksempel gjennom over- eller underprising av varer og tjenester, med de kostnader dette medfører for andre. Etter vår oppfatning er det ikke urimelig at en nærstående som velger å handle med selskapet, underlegges solide kontrollmekanismer for å hindre at innflytelse misbrukes – bevisst eller ubevisst.

Utvalget stiller spørsmål ved om § 3-8 har noen betydning for å motvirke økonomisk kriminalitet, konkluderer med at de ikke kjenner til at bestemmelsen har spilt noen rolle i strafferettslig sammenheng og viser til manglende treff ved søk på § 3-8 i Lovdata. Etter vår oppfatning er det ikke grunnlag for en slik konklusjon. For det første mener vi som sagt at bestemmelsen har en klar preventiv effekt, og uregelmessigheter man avholder seg fra å begå, vil naturlig nok ikke fremkomme i Lovdata. Videre er det slik at disposisjoner som gjennomføres i strid med § 3-8 strafferettslig gjerne subsumeres som økonomisk utroskap eller andre formuesforbrytelser. Disse vil heller ikke fremkomme gjennom søk på § 3-8 i Lovdata. Alvorligheten understrekes av strafferammer for de aktuelle lovbrudd på seks års fengsel.

Utvalget foreslår i tillegg at beløpsgrensen for å gi melding settes til kr 500.000. Etter vår oppfatning er dette et alt for stort beløp. Urettmessige transaksjoner kan ramme hardt selv med betydelig mindre tap som konsekvens, og beløpet bør etter vår oppfatning ikke settes for høyt. Men som det fremgår over, mener vi at melding under enhver omstendighet ikke kan erstatte dagens regelverk på en hensiktsmessig måte.

På denne bakgrunn foreslår ØKOKRIM at dagens § 3-8 ikke endres. Dersom dagens regler oppfattes som for belastende, kan et alternativ være å vurdere om gyldighetsvilkåret kan tas bort og om terskelverdien kan settes til kr 100.000."

Etter vår oppfatning vil en terskelverdi på 2,5 % av selskapets balansesum – uten noen objektiv grense – medføre at svært betydelige transaksjoner ikke vil omfattes av regelverket. En prosentgrense vil muligens kunne være fornuftig kun sett fra foretakets ståsted, men er ikke tilstrekkelig i et forebyggende perspektiv. Her vil verdien for mottaker være det viktigste, og en prosentsats bør derfor kombineres med et objektivt beløp som er lavt nok til å virke forebyggende og adferdsregulerende også for foretak med høy balansesum. For et foretak med balansesum på 10 millioner kroner, vil 2,5 % utgjøre 250 000 kroner, og etter vår oppfatning vil dette være et beløp som er langt over grensen for hva som – når det er snakk om risikoområdet nærstående-transaksjoner – bør anses som en vesentlig transaksjon.

Departementet foreslår at det ikke skal stilles krav til at revisor skal bekrefte redegjørelsen etter § 3-8 annet ledd. Departementet legger i denne sammenheng vekt på at styret har et ansvar for å påse at også avtaler med nærstående er i selskapets og aksjonærfellesskapets interesse. ØKOKRIM er enig i styrets ansvar, men mener at en revisorbekreftelse er et viktig bidrag for å sikre en uavhengig bekreftelse av verdien på vesentlige transaksjoner med nærstående.

Med hilsen

Hedvig Moe

assisterende ØKOKRIM-sjef

Geir Kjetil Finneide

fagdirektør